

PSALMEN

35, 58, 59, 69, 109

Davids vloekpsalmen als gebeden om Gods
 rechtvaardige oordeel

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/psalmen/35-58-59-69-109

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	David als theocratische koning	4 min	4
2	Davids liefde voor zijn vijanden	2 min	5
3	Vloekbeden zonder wraakzucht	3 min	7
4	Psalm 35: vervolging en verraad	4 min	8
5	Psalm 35: rechtvaardiging door God	4 min	10
6	Psalm 58: goddeloze rechters	3 min	13
7	Psalm 58: beelden van Gods oordeel	4 min	15
8	Psalm 59: Sauls moordenaars rond het huis	2 min	18
9	Psalm 59: onschuldig belaagd	3 min	19
10	Psalm 59: straf als blijvende waarschuwing	3 min	21
11	Het messiaanse karakter van Psalm 69	2 min	23
12	Psalm 69 in het Nieuwe Testament	3 min	25
13	Psalm 69: Davids klacht en schuldbesef	3 min	26
14	Smaad om de ijver voor Gods huis	3 min	28

15	Gebed om redding uit diep water	2 min	30
16	De vervloeking van Psalm 69	3 min	31
17	Van oordeel naar lof en herstel van Sion	3 min	34
18	Psalm 109: vervloeking van het nageslacht	2 min	36
19	Psalm 109 als profetie over Judas	3 min	37
20	De straf treft naam en nageslacht	2 min	39
21	De vloek keert terug op de goddeloze	2 min	40
22	De lijdende rechtvaardige vraagt om hulp	2 min	42
23	God verdedigt de arme tegen het kwaad	2 min	43
	Om verder te lezen		44

1

David als theocratische koning

We gaan verder met onze studie van de vloekpsalmen en zullen die, zo de Heere wil, afronden. We hebben vijf passages bestudeerd van de eenentwintig passages waarin vloekbeden voorkomen. We gaan niet alle zestien resterende passages bestuderen, maar die zestien passages hebben één ding gemeen: ze zijn allemaal door David geschreven. Aan het begin van de vorige lezing heb ik je een lijst van al die passages gegeven. De passages die we tijdens onze vorige bijeenkomst niet hebben behandeld, zijn de passages die aan David worden toegeschreven.

Van die passages zijn er vijf volledige psalmen. Ze zijn goede voorbeelden van het soort vloekbeden dat David over mensen uitsprak. Sommige waren strenger dan andere. Maar bedenk wat we toen zeiden: de vloekbeden waren eenvoudigweg oproepen tot gerechtigheid. Ze brachten het verlangen van de spreker tot uitdrukking, in dit geval David, om te zien dat God zijn gerechtigheid zou bevestigen.

David bevond zich in een bijzondere positie waarin wij ons niet bevinden, omdat hij koning over Gods volk was. Hij was wat wij de theocratische koning zouden noemen. ‘Theocratisch’ komt van het woord ‘theocratie’. Een theocratie is een regering die door God wordt bestuurd, in tegenstelling tot een democratie of iets dergelijks, die door het volk wordt bestuurd. Een theocratie wordt door God bestuurd, en het was oorspronkelijk Gods bedoeling dat Israël door Hemzelf bestuurd zou worden.

Later, toen de richters hun taak niet erg goed hadden vervuld, wilde het volk een koning, een menselijke koning, hoewel God altijd hun Koning was geweest. Het behaagde God niet erg dat ze in 1 Samuel hoofdstuk 8 een koning wilden, maar Hij gaf hun er toch een, en dat was Saul. Saul was zo ongeveer de koning die ze verdienden. Hij was geen goede koning. In sommige opzichten was hij goed. Hij hielp hen enorm in sommige van hun veldslagen, maar uiteindelijk bleek hij een slecht mens te zijn. God zocht een andere koning naar Zijn eigen hart, namelijk David.

David werd koning, en ik denk dat hij begreep dat hij niet slechts een koning was zoals andere koningen over andere volken. Hij was een koning die in het volk namens God optrad. Het volk moest een door God bestuurde theocratie zijn, en David wilde dat niet in de weg staan. Hij wilde zichzelf zien, en volgens mij terecht, als de koning die God had aangesteld om Hem daar te vertegenwoordigen. Dat wil zeggen: David was Gods vertegenwoordiger en moest tegenover God verantwoording afleggen voor zijn daden.

De dingen die David als koning werden aangedaan, waren vergrijpen tegen het volk en tegen God Zelf, omdat het Gods volk was en David Gods koning was. Hij was de koning die God had aangesteld. Daarom beschouwde David de dingen die hem werden aangedaan vaak niet slechts als persoonlijke beledigingen. Hij zag ze als daadwerkelijke aanvallen op God en op Gods volk, want een aanslag op het leven van een koning is een aanslag op het welzijn van het volk.

Besef dus dat David niet slechts als één persoon spreekt over andere mensen die hem niet mogen. Hij spreekt als een koning die in Gods plaats staat, als een theocratische koning. Hij spreekt vanuit bezorgdheid om zowel Gods eer als het welzijn van het volk Israël. Beide zaken waren verbonden met het persoonlijke lot van David. Daarom zien we dat zijn eigen persoonlijke ervaringen aanleiding gaven tot sommige van de vloekbeden die hij uitsprak.

2

Davids liefde voor zijn vijanden

Iets anders om bij David in gedachten te houden, is dat we zeker weten dat hij niet wraakzuchtig was tegenover zijn vijanden. Ik noemde in de vorige lezing wat we al wisten doordat we het afgelopen trimester zijn leven hadden bestudeerd: David was meer dan edelmoedig tegenover mensen die hem probeerden te doden. Toen Saul hem achtervolgde, kreeg David tweemaal de gelegenheid om zijn vijand Saul te doden, maar hij deed het niet, omdat hij de zaak liever in Gods handen liet. Hij geloofde dat hij, aangezien Saul door God tot koning was gezalfd, niet het recht had ook maar een hand op te heffen tegen degene die God had gezalfd. Omdat God hem had aangesteld, was het aan God om hem af te zetten als Hij dat wilde.

David koesterde dus geen vijandigheid. We weten dat David om Saul hilde toen Saul werd gedood. De dood van Saul deed hem verdriet, omdat David zeer edelmoedig en liefdevol tegenover zijn vijanden was.

Toen zijn zoon Absalom tegen hem in opstand kwam, droeg David zijn legers uitdrukkelijk op om voorzichtig met Absalom om te gaan, ook al voerde Absalom legers aan tegen zijn eigen vader. David wilde dat zijn legers de legers van Absalom zouden verslaan, maar hij wilde dat ze voorzichtig met Absalom omgingen. Zoals je je herinnert, volgde Joab die instructies niet op en doodde hij Absalom. Het deed David verdriet te horen dat zijn zoon Absalom was gedood, ook al was zijn zoon tegen hem in opstand gekomen.

Zelfs toen David voor Absalom vluchtte, gooide Simeï stenen naar hem. Simeï was een afstammeling van Saul. Hij haatte David, vervloekte hem en gooide stof en stenen naar hem. Een van de soldaten, een van de mannen die bij David waren, zei:

Zal ik die hond zijn kop afhakken?

David zei:

Maar de koning zei: Wat heb ik met u te maken, zonen van Zeruja? Ja, laat hem vervloeken, want de HEERE heeft tegen hem gezegd: Vervloek David, en wie zou dan zeggen: Waarom hebt u dat gedaan? Verder zei David tegen Abisaï en tegen al zijn dienaren: Zie, mijn zoon, die uit mijn lichaam is voortgekomen, staat mij naar het leven; hoeveel te meer dan nu deze Benjaminit! Laat hem begaan en mij vervloeken, want de HEERE heeft het hem gezegd. Misschien zal de HEERE mijn ellende aanzien, en zal de HEERE mij het goede weer teruggeven, in plaats van zijn vervloeking van deze dag.

2 SAMUEL 16:10-12

3

Vloekbeden zonder wraakzucht

David koesterde dus geen vijandigheid tegenover zijn vijanden. Wanneer we zulke vloekbeden in Davids geschriften lezen, kunnen we er zeker van zijn dat ze niet voortkomen uit een man die eenvoudigweg heethoofdig en boos is omdat iemand hem beledigt. Zo iemand is hij niet. Hoewel sommige vloekbeden die hij over bepaalde mensen uitspreekt nogal wreed lijken, weten we dat hij ook een man was die wreedheid en gewetenloze wraak afkeurde.

Er waren bijvoorbeeld enkele gevallen waarin Joab achterbakse moordaanslagen pleegde ten gunste van David, maar David keurde die niet goed. Later droeg hij Salomo op Joab daarom ter dood te brengen, omdat Joab daardoor de dood verdiende. Hoewel Joabs daden Davids zaak hadden bevorderd, keurde David ze niet goed, omdat ze verraderlijk waren. Ze waren achterbaks. Ze waren gewetenloos. Ze waren wreed en barbaars. David stelde zulke dingen niet op prijs, zelfs niet wanneer zijn vrienden ze tegen zijn vijanden deden.

Je herinnert je misschien ook hoe in 2 Samuel, hoofdstuk 1, het nieuws over Sauls dood bij David werd gebracht. De man die het bracht, was geen Jood. Ik ben vergeten waar hij vandaan kwam. Hij was een Midianiet of zoiets. Ik weet het niet meer. Maar de man vertelde dat hij Saul had gedood. Hij vertelde dat hij Saul gewond had aangetroffen en dat Saul had gezegd:

Ga toch bij mij staan en dood mij.

2 SAMUEL 1:9

en daarom had hij Sauls zwaard genomen en hem gedood. David liet de man terechtstellen omdat hij Saul had gedood. Waarschijnlijk was dat niet omdat het per se verkeerd is om in oorlogstijd een gewonde man uit zijn lijden te verlossen, maar omdat Saul de koning was.

David had Sauls positie geëerbiedigd, hoewel Saul een goddeloze koning was. David had veel gelegenheden gehad om Saul ter dood te brengen, maar had dat niet gedaan. Hij vond het oneerbiedig tegenover God om iemand ter dood te brengen die God had gezalfd, om je hand uit te steken naar Gods gezalfde. Als God hem had aangesteld, was het Gods zaak om hem af te zetten, en deze man had niet het recht dat te doen. Daarom doodde David de man.

Hoewel wij Sauls dood zouden beschouwen als iets wat in Davids belang was, was dat in zekere zin iets waarop hij wachtte. David was tot koning gezalfd en kon de troon pas bestijgen wanneer Saul stierf. Toen Saul dus stierf, was zijn dood in Davids belang. Het was Gods oordeel over Saul en waarschijnlijk de vervulling van enkele vloekbeden die David had gebeden. Toch stelde David het niet op prijs dat iemand er geen vrees voor had Gods gezalfde te doden.

David was een man met principes. Hij was niet wraakzuchtig tegenover zijn vijanden en hij keurde wreedheid of gewetenloze daden niet goed. Daarom denk ik dat we David zulke kwade motieven niet kunnen toeschrijven wanneer we deze vloekbeden lezen. Hij doet dit duidelijk om dezelfde redenen die we hebben besproken. Het komt voort uit bezorgdheid om Gods heerlijkheid. Het komt voort uit bezorgdheid om het welzijn van Gods volk, om de komst van Gods Koninkrijk en om de omverwerping van het kwaad, zodat het goede kan zegevieren. Zo gaan we deze Psalmen bekijken.

4

Psalm 35: vervolging en verraad

De eerste daarvan is Psalm 35. We gaan niet naar alle korte passages kijken, want het zijn er zoveel. Er zijn er elf van David die we niet gaan bekijken. We zullen die tegenkomen, of we zijn sommige ervan al tegengekomen. We hebben Psalm 5, Psalm 6, Psalm 28 en Psalm 40 al gezien. Elk daarvan is een Psalm met korte passages waarin vloekbeden staan, en elk daarvan is van David, maar we gaan ze nu niet bekijken. De overige zullen we tegenkomen wanneer we de Psalmen behandelen waarin ze staan.

We willen de vijf vloekpsalmen behandelen die David schreef: Psalm 35, Psalm 58, Psalm 59, Psalm 69 en Psalm 109. Het zijn dus de Psalmen 35, 58, 59, 69 en 109.

Psalm 35 zegt:

Voer mijn rechtszaak, HEERE, tegen wie mij bestrijden; strijd tegen wie tegen mij strijden. Neem schild en rondas ter hand en sta op om mij te helpen. Neem ook de speer en versper de weg voor wie mij vervolgen. Zeg tegen mijn ziel: Ik ben uw heil. Laat wie mij naar het leven staan beschaamd en te schande worden; laat wie kwaad tegen mij beramen terugdeinzen en vernederd worden. Laat hen als kaf voor de wind zijn en laat de engel van de HEERE hen verdrijven. Laat hun weg donker en glad zijn en laat de engel van de HEERE hen vervolgen.

PSALMEN 35:1-6

Met andere woorden, zij vervolgen mij en zitten mij achterna. Laat de engel van de Heere zich omkeren, hen achternazitten en hen vervolgen. Laat hun weg, terwijl ze mij achternazitten, donker en glibberig zijn, zodat ze hun achtervolging niet erg doeltreffend kunnen voortzetten.

Laat verwoesting over hem komen zonder dat hij het merkt, laat zijn net, dat hij heimelijk spande, hemzelf vangen; laat hem daarin vallen, met verwoesting.

PSALMEN 35:7

Dat wil zeggen: ze hebben een val voor mij gezet, hoewel ik hun daar geen enkele reden toe heb gegeven.

Zij vergelden mij kwaad voor goed, zij willen mij van het leven beroven. Maar ik? Waren zij ziek, dan was een rouwgewaad mijn kleding; ik kwelde mijzelf door te vasten, mijn gebed kwam telkens terug in mijn binnenste. Alsof het mijn vriend was, of mijn broeder, zo liep ik steeds rond; ik ging gebukt, in het zwart gehuld, als iemand die om zijn moeder treurt. Maar toen ik strompelde, waren zij verblijd en verzamelden zich; zij verzamelden zich om mij heen. Zij waren kreupel en ik merkte het niet, zij scheurden hun kleren en zwegen niet. In hun eigen kring van huichelachtige spotters knarsetandden zij over mij. Heere, hoelang zult U toekijken? Verlos mijn ziel van hun verwoestende daden, mijn eenzame ziel van de jonge leeuwen.

PSALMEN 35:12-17

Met andere woorden, het waren valse beschuldigingen, dingen waarvan ik nog nooit had gehoord voordat ze mij de schuld ervan gaven.

Hij wijst erop dat juist deze mensen, die hem nu aanvielen, mensen waren met wie hij medelijden had betoond toen ze ziek waren. Hij had daadwerkelijk gevast en gebeden dat ze beter zouden worden. Hij had een rouwgewaad gedragen en om hen gerouwd. Maar toen de rollen waren omgedraaid en hij degene was die in moeilijkheden verkeerde, verheugden ze zich en maakten ze misbruik van de situatie.

5

Psalm 35: rechtvaardiging door God

Wie deze mensen zijn, weten we niet. De meest waarschijnlijke gedachte is dat het óf mensen waren die met Saul verbonden waren, mogelijk met inbegrip van Saul zelf, óf, bij een latere gelegenheid, mensen die met Absalom verbonden waren. Dat laatste is

waarschijnlijker, omdat er veel mensen waren die vrienden van David waren geweest en om wie hij best gerouwd kan hebben toen ze ziek waren, maar die zich samen met Absalom tegen hem keerden. Toen Saul hem achtervolgde, had David daarentegen niet veel vrienden binnen het bestuur die aan Sauls kant stonden, omdat David daar nog maar pas was. Het is dus waarschijnlijk dat dit de tweede situatie is, waarin Absalom zich tegen David keerde. Er waren mannen zoals Achitofel, die Davids raadsman was geweest, en Abner, en er waren vele anderen die zich tegen David keerden, terwijl ze bevriend met hem waren geweest en hij medelijden met hen had gehad. Maar toen hij tegenspoed ondervond, keerden ze zich tegen hem, zoals hij zei. Daarom roept hij ertoe op dat hun rechtvaardig vergolden wordt.

Hij zegt:

Dan zal ik U loven in de grote gemeente, onder machtig veel volk zal ik U prijzen. Laat over mij zich niet verblijden wie om valse redenen mijn vijand zijn, en laat niet heimelijk knipogen wie mij zonder reden haten. Want over vrede spreken zij niet, maar tegen de stillen in den lande bedenken zij bedrieglijke zaken. Zij sperren hun mond wijd open tegen mij; zij zeggen: Haha, ons oog heeft het gezien! U hebt het gezien, HEERE, zwijg niet; Heere, blijf niet ver van mij. Ontwaak en word wakker om mij recht te doen; mijn God en Heere, om mijn rechtszaak te voeren.

PSALMEN 35:18-23

Hier is volgens mij een zekere ironie bedoeld. Hij zegt dat zij hebben willen zien dat David op de vlucht werd gejaagd. Nu zeggen ze:

Aha, dus eindelijk kregen we onze zin. We hebben het zien gebeuren.

Hij zegt: nou, zij zijn niet de enigen die het hebben gezien. God, U hebt het ook gezien.

Daarom, omdat U het hebt gezien, moet U reageren. Zwijg niet en blijf niet ver weg.

Doe mij recht naar Uw gerechtigheid, HEERE, mijn God; laat hen zich over mij niet verblijden.

PSALMEN 35:24

— met andere woorden, om mij recht te verschaffen, tot mijn rechtvaardiging —

Laat hen niet zeggen in hun hart: Aha, wij hebben onze zin! Laat hen niet zeggen: Wij hebben hem verslonden! Laat beschaamd en tezamen rood van schaamte worden wie zich over mijn onheil verblijden; laat met schaamte en schande bekleed worden wie zich tegen mij verheffen. Laat vrolijk zingen en verblijd zijn wie vreugde vinden in mijn gerechtigheid; laat hen voortdurend zeggen: De HEERE is groot! Hij vindt vreugde in de vrede van Zijn dienaar. Dan zal mijn tong Uw gerechtigheid tot uiting brengen, Uw lof, de hele dag.

PSALMEN 35:25-29

waarmee hij bedoelt: spreek het oordeel in mijn voordeel uit.

Nadat hij zijn kwade wensen heeft uitgesproken over degenen die zich tegen zijn koninkrijk verzetten, wie zij ook waren, wenst hij vervolgens dat degenen die aan zijn kant staan de gelegenheid krijgen zich te verheugen, in vers 27 en 28.

Opnieuw ziet hij zijn zaak als de rechtvaardige zaak, wat in dit geval natuurlijk juist was. Om welke zaak het ook ging, zijn zaak was de juiste. Hij werd zonder reden vervolgd. Dat wil zeggen, de mensen die hem achternazaten, hadden daar geen rechtvaardige reden voor. Hij vroeg God dus om een oordeel in zijn voordeel uit te spreken. In plaats van het recht in eigen hand te nemen, liet hij het aan God over. Maar hij verzekerde zich ervan dat God niet ver weg was en dat God Zich bewust was van de situatie.

6

Psalm 58: goddeloze rechters

We gaan nu naar Psalm 58. Daarvan wordt ons verteld dat het eveneens een psalm van David is, een Michtam van David, een bepaald soort psalm. Er staat:

Spreekt u werkelijk recht, raad van rechters? Oordeelt u billijk, mensenkinderen? Veeleer bedrijft u onrecht in uw hart; uw handen wegen geweld af op de aarde. De goddelozen zijn van God vervreemd vanaf de baarmoeder; de leugenaars dwalen vanaf de moederschoot.

PSALMEN 58:2-4

Als dit letterlijk genomen kon worden, zou het een sterk argument voor de erfzonde zijn. Al weten we ook dat er momenten zijn waarop dit soort taal niet volstrekt letterlijk wordt gebruikt. Ik geloof dat Job zei dat hij zich vanaf de moederschoot voor de zaak van de weduwe had ingezet. Het is duidelijk dat hij niet vanaf zijn geboorte actief de belangen van weduwen en wezen behartigde. Het is niet letterlijk. Hij zegt alleen maar: „Dat heb ik mijn hele leven gedaan.” Het hoeft in dit geval dus ook niet letterlijk te zijn, want het is precies dezelfde uitdrukking.

Er staat:

Spreekt u werkelijk recht, raad van rechters? Oordeelt u billijk, mensenkinderen? Veeleer bedrijft u onrecht in uw hart; uw handen wegen geweld af op de aarde. De goddelozen zijn van God vervreemd vanaf de baarmoeder; de leugenaars dwalen vanaf de moeder schoot.

PSALMEN 58:2-4

wat betekent dat ze van God vervreemd zijn, wat kan betekenen dat ze geboren worden met een zonde die hun van nature eigen is. Uit andere Schriftgedeelten weten we hoe dan ook dat dit waar is. Of het kan eenvoudig betekenen dat hun hele leven in het teken staat van kwaaddoen, in plaats van dat ze in hun leven ook perioden van goedheid kennen.

Zij hebben vurig vergif, het lijkt op vurig slangengif; zij zijn als een dove adder, die zijn oren dichtstopt,

PSALMEN 58:5

Alle slangen zijn trouwens doof. Ik weet niet of David dat wist, maar slangen hebben geen oren. Hij schijnt te hebben beseft dat ten minste sommige slangen waarmee hij bekend was, niet konden horen. Hij zei:

Zij hebben vurig vergif, het lijkt op vurig slangengif; zij zijn als een dove adder, die zijn oren dichtstopt, die niet wil luisteren naar de stem van de bezweerder, van hem die kundig bezweringen doet.

PSALMEN 58:5-6

Hij is bekend met het bezweren van slangen. Natuurlijk werd dat in Israël waarschijnlijk niet gedaan, maar David was een man met ervaring. Hij had in heidense landen gereisd, enzovoort. Hij kende het gebruik om slangen te bezweren. Maar hij zegt dat deze mensen als giftige slangen zijn, alleen kun je hen niet bezweren. Je kunt hen niet behagen. Je kunt hen niet onschadelijk maken. Ze zijn giftig en gevaarlijk, en ze zijn gevaarlijker dan slangen, omdat zij niet bezworen kunnen worden zoals slangen.

7

Psalm 58: beelden van Gods oordeel

Dan staat er:

O God, breek hun tanden in hun mond; breek de hoektanden van de jonge leeuwen stuk, HEERE.

PSALMEN 58:7

We hebben deze uitdrukking eerder gezien. Toen opperden we dat dit het beeld is van een leeuw die een van Gods schapen bespringt. Dit vers bevestigt dat, want in het tweede deel van het vers zegt hij:

Sla de grote tanden van die jonge leeuwen stuk, Heer.

Denk aan Psalm 3, vers 7, waar hij zei:

Sta op, HEERE, verlos mij, mijn God, want U hebt al mijn vijanden op de kaak geslagen, de tanden van de goddelozen hebt U stukgebroken.

PSALMEN 3:8

Het leek een vreemde uitdrukking, maar toen we dat behandelden, zei ik dat dit vrijwel zeker een beeld is van David als een van Gods schapen.

Een psalm van David. De HEERE is mijn Herder, mij ontbreekt niets.

PSALMEN 23:1

zei hij. Als een van Zijn schapen werd hij door leeuwen aangevallen, en hij vroeg God te komen en de tanden uit de bek van de leeuw te breken. Het is beeldspraak, maar het idee is het gevaar weg te nemen en de leeuwen, zijn vijanden, onschadelijk te maken.

Vers 7 zegt:

Laat hen smelten als water, laat hen wegdrijven; legt hij zijn pijlen aan, laat ze zijn alsof ze afgebroken zijn.

PSALMEN 58:8

Dit is interessant. Heb je ooit zout op een slak gedaan? Die bruist dan zo ongeveer weg. Laat hen zo zijn, als een slak die wegsmelt.

Laten zij vergaan als een smeltende slak; laat hen, als de misgeboorte van een vrouw, de zon niet zien.

PSALMEN 58:9

Dat wil zeggen: als een foetus die bij een miskraam verloren is gegaan.

Voordat uw kook potten de doornstruik voelen, zal Hij hen als in brandende toorn levend wegvagen.

PSALMEN 58:10

Ik moet zeggen dat ik de beeldspraak daar niet precies begrijp. Maar in Prediker staat een verwijzing naar knetterende dorens onder een pot. Die hoeft wat de gedachte betreft helemaal geen verband hiermee te houden. Alleen om ze te vergelijken zouden we er even naar kunnen kijken. In Prediker, hoofdstuk 7, wordt gezegd dat het lachen van dwazen lijkt op het knetteren van dorens onder een pot. Prediker 7, vers 6, zegt:

Want als het knetteren van de dorens onder de kook pot, zo is het lachen van de dwaas. Ook dat is vluchtig.

PREDIKER 7:6

Waarschijnlijk betekent dit dat iemand die iets in een pot wil koken, een vuur moet maken. Men gebruikte dorens als aanmaakhout, stoppels en dorens en dat soort dingen, om het vuur aan te krijgen. Die zouden knetteren terwijl ze brandden. Ze

maken veel lawaai. Als je erover nadenkt, is het bijna een vrolijk, kwetterend soort geluid, maar in werkelijkheid is het het geluid van hun eigen vernietiging. Het is het geluid waarmee ze zelf worden verteerd.

Hij zegt dat dwazen zo zijn. Hun gelach heeft een soort feestelijke klank, maar in werkelijkheid worden ze vernietigd en is het het geluid van hun ondergang. Het lachen van dwazen lijkt dus op het knetteren van dorens onder een pot.

Ik weet niet of er enig inhoudelijk verband is. Het is alleen interessant dat beide uitdrukkingen hier in vers 9 van Psalm 58 voorkomen:

Nog voordat jullie potten de hitte van het doornvuur voelen, zal Hij alles wegvagen als in een wervelwind, zowel wat leeft als in zijn woede.

Misschien helpt dat je om het te begrijpen. Ik denk niet dat ik erg goed begrijp wat hij daar bedoelt.

Dan zegt hij:

De rechtvaardige zal zich verblijden als hij de wraak ziet; hij zal zijn voeten wassen in het bloed van de goddeloze. De mens zal zeggen: Ja, er is loon voor de rechtvaardige! Ja, er is een God Die op de aarde recht doet!

PSALMEN 58:11-12

Opnieuw zegt hij dat hij God het oordeel wil zien voltrekken, zodat de mensen wel moeten zeggen: 'Ja, daarboven is een rechtvaardige God. Er is een God Die het kwaad bestraft, Die gerechtigheid belangrijk vindt en Die degenen beloont die rechtvaardig handelen.' Het is goed om dat te weten. Het moedigt ons aan om rechtvaardig te leven.

8

Psalm 59: Sauls moordenaars rond het huis

Nu komen we bij Psalm 59, de volgende. Deze bevat maar één vervloekende passage, in de verzen 11 tot en met 13. Toch heeft de hele psalm het karakter van een vervloeking over de vijanden. Je zult zien dat er aan het eind van het opschrift van de psalm staat:

Toen Saul mannen gestuurd had om het huis te bewaken en hem te doden.

PSALM 59, OPSCHRIFT

Dit speelde zich af voordat hij voor Saul vluchtte, maar nadat David Goliath had gedood. Saul gaf hem zijn dochter Michal, die Davids eerste vrouw werd. Hij en Michal woonden daar in de stad, samen met Saul en alle anderen. Ze hadden een eigen huis, maar ze leefden vreedzaam en verbleven naast Saul en zijn legers, omdat er geen gevaar was. Maar toen Saul jaloers begon te worden op David, stuurde hij spionnen en moordenaars naar Davids huis. Zij moesten het in de gaten houden en ervoor zorgen dat hij niet ontsnapte. Ze moesten de deur en alles bewaken.

Met de hulp van zijn vrouw Michal ontsnapte David door het raam en vluchtte hij. Toen begon zijn vlucht voor Saul. Daarna werd David blijkbaar een aantal jaren door Saul achtervolgd. Dit is kennelijk geschreven voordat hij uit het huis vluchtte. Terwijl hij in het huis was, zag hij dag na dag die moordenaars, of in elk geval die spionnen van Saul, buiten rond het huis sluipen.

Hij verwijst in deze psalm twee keer naar hen. Hij spreekt over hen als over een roedel honden die hongerig buiten staat te wachten om zijn vlees te grijpen. Zo noemt hij hen in vers 6 en ook in vers 14. De vervloeking die hij in de verzen 11 tot en met 13 uitspreekt, is gericht tegen deze mensen. Zij hebben geen reden om hem te haten, maar zijn eropuit om hem te doden en keren zich duidelijk tegen hem. Hoewel hij in het geheim door de profeet Samuel tot koning was gezalfd, verzetten deze mensen zich tegen die zalving. Ze verzetten zich tegen het voornemen van God, Die David tot koning had gezalfd. Daarom wenste hij hun geen succes toe.

9

Psalm 59: onschuldig belaagd

Hij zegt:

Red mij van mijn vijanden, mijn God, zet mij in een veilige vesting voor wie tegen mij opstaan. Red mij van wie onrecht bedrijven, verlos mij van de mannen van bloed.

PSALMEN 59:2-3

Deze mannen waren eropuit om hem te doden.

Want zie, zij leggen een hinderlaag voor mijn ziel, sterke mannen scholen tegen mij samen, HEERE, zonder overtreding of zonde van mijn kant;

PSALMEN 59:4

Met andere woorden: ik heb hun niets aangedaan, en ook U niet, wat dat betreft. Dit is geen rechtvaardige straf die mij wordt opgelegd.

zij komen aansnellen en maken zich gereed, zonder misdaad van mijn kant. Word wakker, kom mij tegemoet, en zie.

PSALMEN 59:5

Hij zegt: 'Ik heb in deze zaak geen schuld. Ze komen zomaar achter mij aan. Ik ben onschuldig.'

Ja U, HEERE, God van de legermachten, God van Israël, ontwaak om al deze heidenvolken te straffen; wees niemand genadig van wie trouweloos onrecht bedrijven. Sela

PSALMEN 59:6

Merk op dat zijn blik zich hier verheft tot net boven de hoofden van de mannen die hem omsingelen. Hij kijkt naar de rest van de wereld en beseft dat deze mannen slechts voorbeelden zijn van het soort mensen waarvan de wereld vol is. Deze mannen vormen geen op zichzelf staand geval. Deze goddeloze mannen zijn net als zoveel anderen in de wereld: goddeloze heidenen die overtreiders zijn, die Gods wetten schenden en er hoofdzakelijk opuit zijn het kwaad te bevorderen in plaats van het goede. Daarom spreekt hij de wens uit dat God wakker wordt en alle heidenen bezoekt, wat betekent dat Hij hen oordeelt.

Vers 6 zegt:

Tegen de avond keren zij terug, zij grommen als honden en trekken de stad rond.

PSALMEN 59:7

Blijkbaar komen ze 's nachts om zijn huis in de gaten te houden. Ze willen hem 's nachts grijpen en niet openlijk overdag, want het volk zou natuurlijk verontwaardigd zijn als David werd gedood. Het moest iets zijn wat in het geheim, 's nachts, werd gedaan.

misschien geen echt gegrom, maar wellicht gewoon het geluid van geschuifel daarbuiten, bij de vuilnisbakken en dergelijke.

Zie, hun mond vloeit over; zwaarden komen van hun lippen.
Want, denken zij, wie hoort het?

PSALMEN 59:8

Maar U, HEERE, U lacht om hen, U bespot alle heidenvolken.

PSALMEN 59:9

Dit is de derde keer dat we een verwijzing hebben gevonden naar God Die licht. Eén staat in Psalm 2, vers 4, en ik geloof dat er in Psalm 27 ook werd verwezen naar God Die licht om de arrogantie van mensen die denken dat ze zich tegen Gods voornemens kunnen verzetten.

Tegenover zijn macht wacht ik op U, want God is mijn veilige vesting. Mijn goedertieren God zal mij te hulp komen, God zal mij op mijn belagers doen neerzien.

PSALMEN 59:10-11

In de gebruikte Engelse Bijbelvertaling staat hier een oude formulering die betekent: Hij zal voor mij uitgaan.

10

Psalm 59: straf als blijvende waarschuwing

Nu krijgen we, naast vers 5, in de verzen 11 tot en met 13 de eigenlijke vervloeking:

Dood hen niet, anders vergeet mijn volk het; doe hen rondzwerven door Uw kracht, werp hen neer, Heere, ons schild,

PSALMEN 59:12

Hij zegt: 'Ik vraag U niet om hen te doden. Als ze dood waren, zouden ze al snel worden vergeten. Wat ik wil dat U doet, is hen verstrooien, zodat hun voortbestaan in een verstrooide en verbannen toestand een voortdurende herinnering zal zijn dat U goddeloosheid oordeelt.'

Vaak wordt een goddeloos mens vergeten zodra hij ter dood is gebracht, en vergeten de mensen dat God oordeelt. Maar als de man in leven blijft en in ballingschap leeft of zo verstrooid is, zal de herinnering aan hem af en toe terugkomen. Dat geldt vooral als je hem toevallig tegenkomt of met iemand praat die hem tegenkomt. Er staat:

om de zonde van hun mond, om het woord van hun lippen. Laat hen gevangen worden in hun trots, om de vervloeking en om de leugen die zij vertellen.

PSALMEN 59:13

Er staat:

Vernietig hen in Uw grimmigheid, vernietig hen, zodat zij er niet meer zijn; laat hun weten dat God Heerser is in Jakob, ja, tot aan de einden der aarde. Sela

PSALMEN 59:14

Opnieuw wenst hij hun kwaad toe, maar hij verlangt ernaar dat zij door de straf die ze krijgen zouden weten dat God de Soeverein is, dat God heerst in Jakob, ofwel in Israël. Vers 14 lijkt opnieuw op vers 6:

Laat hen dan tegen de avond terugkeren, laat hen grommen als honden en de stad rondtrekken. Laat hen zelf rondzwerven op zoek naar voedsel, laat hen overnachten, al zijn zij niet verzadigd.

PSALMEN 59:15-16

Met andere woorden: laat hen honger lijden. Laat hen morren over het feit dat ze honger hebben en geen eten krijgen. Dat wil zeggen: laat mij aan hen ontkomen. Het vlees waarop ze wachten, is David. Hij zegt: ‘Voed hen niet, Heere. Voed de honden niet.’

Ik echter zal van Uw macht zingen en 's morgens vrolijk zingen van Uw goedertierenheid. Want U bent voor mij een veilige vesting geweest, een toevlucht in de dagen dat angst mij benauwde. Voor U, mijn kracht, zal ik psalmen zingen, want God is mijn veilige vesting, mijn goedertieren God.

PSALMEN 59:17-18

Dat is een behoorlijk optimistisch einde voor het lied van een man die in een door moordenaars omsingeld huis woont en bijna voor zijn leven zal moeten vluchten. Toch eindigt hij met een vreugdevolle toon, zoals hij meestal doet. Hij zegt:

Ik zal zingen over Uw kracht.

Hij vertrouwt erop dat Gods kracht en Zijn bescherming met hem zijn. Vaak wordt dat duidelijk nadat God ons al heeft verlost. Maar wanneer je nog maar net aan het begin van je problemen staat — en David stond op het punt om te vluchten en was waarschijnlijk zijn spullen aan het pakken terwijl hij dit schreef — getuigt het van behoorlijk veel optimisme en geloof in God, en is het een roep om gerechtigheid.

11

Het messiaanse karakter van Psalm 69

We gaan nu naar Psalm 69. Dit is een langere psalm, die samen met Psalm 109 de bijzonderheid heeft dat er enkele messiaanse verzen in staan. Deze psalm illustreert goed dat messiaanse psalmen vaak gedeelten bevatten die op de Messias betrekking hebben, en andere gedeelten die dat niet hebben. Bijna alle messiaanse psalmen die ik ken, lijken betrekking te hebben op de persoonlijke ervaring van de schrijver, maar in sommige delen een tweede vervulling in Christus te hebben. Sommige psalmen

hebben misschien maar één vers of iets dergelijks dat zowel van toepassing is op de schrijver als op de Messias Die zou komen. Andere lijken volledig over de Messias te gaan.

In dit geval weerspiegelen de verzen 22 tot en met 28 totaal niet de houding die Christus had tegenover degenen die Hem kwelden. Vers 21 zegt zelfs:

Ja, zij hebben mij gal als mijn voedsel gegeven, in mijn dorst hebben zij mij zure wijn laten drinken.

PSALMEN 69:22

Dat is een exacte beschrijving van wat zij Jezus aan het kruis aandeden. Toen Hij zei:

Ik heb dorst, gaven ze Hem gal en azijn te drinken. Toch zei Jezus over hen:

En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En ze verdeelden Zijn kleren en wierpen het lot.

LUKAS 23:34

Maar in het geval van David volgt direct na de uitspraak dat ze hem gal en azijn gaven de verwensing van de verzen 22 tot en met 28.

We kunnen dus zien dat een deel van de psalm op Jezus van toepassing is en een ander deel niet. Dat leert ons dat dit een beginsel is dat we ook in sommige van de andere messiaanse psalmen zouden moeten kunnen waarnemen. Dat bepaalde delen van de messiaanse psalmen over Christus spreken, betekent niet noodzakelijk dat elk deel van de psalm evenzeer op Zijn situatie van toepassing is.

12

Psalm 69 in het Nieuwe Testament

Vers 21 is trouwens niet het enige vers daarin dat naar Christus verwijst. Er is er meer dan één. Bijvoorbeeld de verzen 8 en 9, en dan vooral vers 9. Maar vers 8 is van toepassing op Jezus. Er staat:

Een vreemde ben ik geworden voor mijn broeders, een onbekende voor de kinderen van mijn moeder.

PSALMEN 69:9

We weten dat de broers van Jezus niet in Hem geloofden. In Johannes 7 staat dat Zijn broers, de andere kinderen van Zijn moeder, vóór Zijn opstanding niet in Hem geloofden. Het is interessant dat er staat:

de kinderen van mijn moeder, en niet: ‘de kinderen van mijn Vader’, want de broers van Jezus waren kinderen van Zijn moeder, maar ze waren geen kinderen van Zijn Vader, omdat de Vader van Jezus God was. Dit verwijst er dus naar dat Hij van Zijn familie vervreemd was en door hen werd afgewezen.

Maar vers 9 wordt in Johannes 2 over Jezus aangehaald. Er staat:

Want de ijver voor Uw huis heeft mij verteerd; al de smaad van wie U smaden, is op mij gevallen.

PSALMEN 69:10

Eigenlijk worden twee gedeelten van dit vers in het Nieuwe Testament aangehaald. Het ene staat in Johannes 2:17, toen Jezus in woede de tempel reinigde. Dat was opnieuw een uiting van dezelfde vervloekende geest. Hij ging de tempel door en dreef

de dieven eruit die daar de Naam van God ontheiligden. Daarna wordt over Hem gezegd dat de discipelen zich later deze Schrift herinnerden, die op de situatie van toepassing leek:

En Zijn discipelen herinnerden zich dat er geschreven is: De ijver voor Uw huis heeft mij verslonden.

JOHANNES 2:17

Dat wil zeggen: Hij werd verteerd door ijver. Hij was geheel in beslag genomen door de heerlijkheid van Gods huis. Hij duldde niet dat Gods heerlijkheid zo met voeten werd getreden. Hij werd verteerd door ijver voor deze zaak. Dat is een verwijzing naar Christus. Het tweede deel van vers 9 gaat ook over Christus:

De beledigingen van de mensen die U beledigen, zijn op mij neergekomen.

Dit wordt aangehaald in Romeinen 15:3, waar erop wordt gewezen dat Jezus de smaad die tegen God gericht was, op Zich nam. Mensen die tegen God zondigden, kregen feitelijk de kans om hun haat tegen God te tonen door Jezus te kruisigen. Vers 9 bevat dus twee messiaanse verwijzingen die op twee plaatsen in het Nieuwe Testament worden aangehaald.

De verzen 8 en 21 worden in het Nieuwe Testament weliswaar niet over Jezus aangehaald, maar beschrijven niettemin werkelijkheden uit het leven van Jezus. Vers 8 komt overeen met Johannes 7:5, waar staat dat Zijn broers niet in Hem geloofden, en vers 21 komt overeen met Mattheüs 27:34, waar ze Hem gal en azijn te drinken gaven. Je kunt dus zien dat er in deze Psalm behoorlijk veel messiaanse voorafschaduwing staat.

13

Psalm 69: Davids klacht en schuldbesef

Toch is het een van de vloekpsalmen. Er staat een lange vervloekingspassage in, maar er is ook een lang gedeelte waarin hij voornamelijk zijn klacht uitstort. Hij zet eerst zijn zaak uiteen voordat hij daadwerkelijk vraagt om een vonnis. Hij wil voor de

rechter een degelijke zaak neerleggen, en daarom doet hij dat:

Verlos mij, o God, want het water is tot aan de ziel gekomen. Ik ben gezonken in bodemloze modder, waarin men niet kan staan; ik ben gekomen in de waterdiepten en de vloed overspoelt mij.

PSALMEN 69:2-3

Dit is niet letterlijk bedoeld, maar zijn moeilijkheden zijn als drijfzand, of alsof hij in de oceaan is beland waar het zo diep is dat hij niet langer kan watertrappelen.

Ik ben moe van mijn roepen, mijn keel is ontstoken; mijn ogen zijn bezweken, omdat ik steeds hoop op mijn God. Wie mij zonder reden haten, zijn talrijker dan de haren van mijn hoofd; wie mij willen ombrengen en om valse redenen mijn vijand zijn, zijn machtig geworden; wat ik niet geroofd heb, moet ik toch teruggeven.

PSALMEN 69:4-5

Denk daar eens over na. Denk eens aan hoeveel haren je op je hoofd hebt. Hij zegt:

Er zijn meer mensen die me zonder reden haten dan ik haren op mijn hoofd heb.

Natuurlijk kan hij tegen die tijd, voor zover wij weten, kaal of bijna kaal zijn geweest, maar misschien verwees hij daarnaar. Hoe dan ook, hij zei:

Wie mij zonder reden haten, zijn talrijker dan de haren van mijn hoofd; wie mij willen ombrengen en om valse redenen mijn vijand zijn, zijn machtig geworden; wat ik niet geroofd heb, moet ik toch teruggeven. O God, Ú weet van mijn dwaasheid, mijn schulden zijn voor U niet verborgen.

PSALMEN 69:5-6

Dit zou natuurlijk in zekere zin ook als een boetepsalm kunnen gelden, omdat hij inzag dat de problemen die hem overkwamen het gevolg konden zijn van zijn eigen dwaze daden in het verleden. Als dit tijdens zijn vlucht voor Absalom was, dan zou het duidelijk een verwijzing zijn naar zijn dwaze zonde met Bathseba.

Laat door mij niet beschaamd worden wie U verwachten, Heere, HEERE van de legermachten; laat door mij niet te schande worden wie U zoeken, o God van Israël.

PSALMEN 69:7

Zoals ik eerder zei, verwijst dit naar zijn bezorgdheid dat degenen die werkelijk op God vertrouwen en aan Davids kant staan, ontmoedigd, verward en verbijsterd zullen raken als God David niet te hulp komt. Ze zullen de gerechtigheid en rechtvaardigheid van God niet begrijpen als ze niet zien dat God David te hulp komt. Dat wil hij niet. Hij wil niet dat ze struikelen.

14

Smaad om de ijver voor Gods huis

Want ter wille van U draag ik smaad, schande heeft mijn gezicht bedekt. Een vreemde ben ik geworden voor mijn broeders, een onbekende voor de kinderen van mijn moeder. Want de ijver voor Uw huis heeft mij verteerd; al de smaad van wie U smaden, is op mij gevallen.

PSALMEN 69:8-10

Hij zegt daar dat zelfs zijn eigen familie zich tegen hem heeft gekeerd. Je herinnert je dat David een aantal broers had. Toen Samuel naar het huis van Isaï kwam om een koning te zalven, werden Davids zeven broers zelfs eerst naar voren gebracht, en ze werden allemaal overgeslagen. David, de herdersjongen, werd naar binnen geroepen

en hij werd gezalfd. Zijn broers waren daar ongetwijfeld enigszins jaloers om. Want later, toen David kwam kijken hoe de strijd verliep, terwijl Goliath het volk uitdaagde, waren Davids broers verontwaardigd dat hij gekomen was. Ze zeiden:

Toen Eliab, zijn oudste broer, hem tot die mannen hoorde spreken, ontstak Eliab in woede tegen David en zei: Waarom ben je eigenlijk gekomen en onder wiens hoede heb je die paar schapen in de woestijn gelaten? Ik ken je overmoed en de slechtheid van je hart wel, want je bent gekomen om het vechten te zien.

1 SAMUEL 17:28

Hij had gezegd:

Toen zei David tegen de mannen die bij hem stonden: Wat zal men de man doen die deze Filistijn verslaat en de smaad van Israël afwendt? Want wie is deze onbesneden Filistijn wel, dat hij de gelederen van de levende God durft te honen?

1 SAMUEL 17:26

Toen werden de broers werkelijk boos op David.

Waarschijnlijk zijn zijn broers nooit erg blij met hem geweest, omdat hij ijverde voor God. De ijver voor Gods huis had hem verteerd. Daarom duldde hij die Filistijn niet. Je zou kunnen denken dat zijn broers, nadat David Goliath daadwerkelijk had gedood, zouden zeggen: 'Je bent werkelijk een groot man.' Maar waarschijnlijk waren ze alleen maar verbitterder en jaloers.

Wanneer er staat:

De beledigingen van de mensen die U beledigen, zijn op mij neergekomen, weten we hoe dat in Romeinen op Christus wordt toegepast. Maar het is ook op David van toepassing. In wezen zegt hij: 'De mensen die achter mij aan zitten, zijn de mensen die ook U haten, God. Ze haten mij niet omdat ik een slecht mens ben, omdat ik een

bedreiging voor hen vorm of omdat ik hun iets slechts aandoe. Ze haten mij omdat ze U haten en mij als Uw vertegenwoordiger zien.’ Dat gold voor David en dat gold voor Jezus.

Ik weende, terwijl mijn ziel vastte, maar het werd mij tot allerlei smaad. Ik deed een rouwgewaad aan als mijn kleed, maar ik werd hun tot een spreekwoord. Wie in de poort zitten, praten over mij, ik ben een spotlied van wie sterkedrank drinken.

PSALMEN 69:11-13

Deze verwijzing naar het lied van de dronkaards komt ook elders in de Schrift voor. Ze houdt natuurlijk in dat zijn naam zo’n spreekwoord is, zo’n vloek is geworden, dat zelfs de dronkaards er plezier in hebben over zijn tegenslagen te zingen.

15

Gebed om redding uit diep water

Maar wat mij betreft, mijn gebed richt zich tot U, HEERE; er is een tijd van welbehagen, o God, vanwege Uw grote goedertierenheid; verhoor mij in de trouw van Uw heil.

PSALMEN 69:14

Deze uitspraak:

Luister naar mij wanneer de tijd daarvoor rijp is, God, vanuit Uw oneindige genade, wordt aangehaald en bijna geciteerd in 2 Korinthe, hoofdstuk 6 en vers 2. Dat vers spreekt over de aangename tijd en zegt:

Want Hij zegt: In de tijd van het welbehagen heb Ik U verhoord, en op de dag van het heil heb Ik U geholpen. Zie, nu is het de tijd van het welbehagen, zie, nu is het de dag van het heil!

2 KORINTHE 6:2

De dag van behoud werd dus door Jezus ingeluid, de aangename tijd. En hier wordt daarop gezinspeeld en daarnaar vooruitgekeken.

Vers 14:

Ontruk mij aan het slijk en laat mij niet wegzinken, laat mij gered worden van wie mij haten, en uit de waterdiepten.

PSALMEN 69:15

Het slijk is modder, in dit geval misschien drijfzand.

Bevrijd me van de mensen die me haten en haal me uit het diepe water. Laat het water me niet overspoelen, laat de diepte me niet verzwelgen en laat de put zijn mond niet boven me sluiten. Luister naar me, Heer, want U bent goed en liefdevol. Keer U naar me toe vanuit Uw oneindige medeleven en verberg Uw gezicht niet voor Uw dienaar, want ik zit in de problemen. Luister snel naar me. Kom dicht bij me en red me. Bevrijd me vanwege mijn vijanden. U weet hoe ik beledigd, beschaamd en vernederd ben. Al mijn tegenstanders staan voor U. De beledigingen hebben mijn hart gebroken. Ik ben diepbedroefd. Ik hoopte dat iemand medelijden met me zou hebben, maar er was niemand, en ik zocht mensen die me konden troosten, maar ik vond niemand. Ze gaven me zelfs gal te eten, en toen ik dorst had, gaven ze me azijn te drinken.

16

De vervloekingen van Psalm 69

We zien hier dus opnieuw het messiaanse beeld. En nu komen we bij het gedeelte waarin hij de specifieke straf begint op te sommen die de rechter volgens hem aan de vijanden zou moeten opleggen.

Laat hun tafel voor hen tot een strik worden en voor hun gasten tot een val.

PSALMEN 69:23

Een tafel is natuurlijk een plek waar ze in hun huis zitten. Het lijkt een veilige plek, waar ze hun maaltijden eten, een plek waar ze zich het veiligst voelen en de meeste welwillendheid ervaren. En hij zegt: laat datgene waarop ze vertrouwen, op de plek waar ze zich normaal gesproken veilig zouden voelen, in werkelijkheid een val blijken te zijn.

De gebruikte Engelse vertaling geeft de tweede regel weer als: „Laat wat hun tot welzijn had moeten zijn, een val worden.” Daarmee wordt in die vertaling dezelfde gedachte herhaald.

Laat hun ogen verduisterd worden, zodat zij niet zien; doe hun heupen voortdurend wankelen. Stort over hen Uw gramschap uit, laat Uw brandende toorn hen treffen. Laat hun tentenkamp verwoest worden, in hun tenten geen bewoner zijn.

PSALMEN 69:24-26

Dit werd trouwens geciteerd in Handelingen, hoofdstuk 1 en vers 20:

Want er staat geschreven in het boek van de Psalmen: Laat zijn woonplaats woest worden en laat er niemand zijn die daarin woont. En: Laat een ander zijn ambt als opziener nemen.

HANDELINGEN 1:20

Petrus citeerde dit met betrekking tot Judas. Toen Judas afvallig werd, zei hij in Handelingen, hoofdstuk 1: ‘Nu moeten we Judas vervangen.’ En hij citeerde deze Schrift en nog een andere. Die andere komt toevallig uit de andere vervloekingspsalm die we hierna gaan bekijken, de laatste: Psalm 109. Petrus verbond twee verzen uit de vervloekingspsalmen met Judas. Het andere staat in Psalm 109, vers 8, waar hij zegt:

Laten zijn kinderen wezen worden en laat zijn vrouw weduwe worden.

PSALMEN 109:9

Psalm 109:8. We gaan zo meteen Psalm 109 bestuderen.

Maar het is interessant hoeveel citaten in het Nieuwe Testament uit deze vervloekingspsalmen komen, of hoeveel toespelingen erop voorkomen. Dat laat zien dat de apostelen de vervloekingspsalmen beslist niet als strijdig met de geest van het christendom beschouwden. Als ze voor ons in strijd lijken met de geest van het christendom, komt dat doordat wij een ander begrip hebben van wat de christelijke geest is dan de apostelen hadden. Zij zagen namelijk geen enkel conflict met deze dingen.

Maar Petrus citeerde de vervloeking die in Psalm 69, vers 25 staat:

Laat hun woonplaats verlaten zijn en laat niemand in hun tenten wonen, wat natuurlijk betekent: laat hen dood zijn en geen familie hebben die hun naam voortzet. En vervolgens citeerde hij Psalm 109, vers 8:

Laat hem niet lang meer leven en laat iemand anders zijn functie overnemen.

Hij gebruikte dat om te laten zien dat deze vervloeking Judas daadwerkelijk had getroffen. Judas had de vloek ondergaan die David hier over hem had uitgeroepen. Nu was het nodig dat iemand anders zijn ambt als apostel overnam. En dus kozen ze Matthias om dat te doen.

17

Van oordeel naar lof en herstel van Sion

Nu terug naar Psalm 69 om die af te maken. Dit is werkelijk nogal zware kost. De verzen 27 en 28 weerspiegelen totaal niet de houding die Christus tegenover Zijn onderdrukkers had ten tijde van Zijn dood. Vers 26 zegt:

Want wie Ú geslagen hebt, vervolgen zij, en zij spreken spottend over de smart van wie U verwondde. Voeg misdaad bij hun misdaad, laat hen niet komen tot Uw gerechtigheid. Laat hen uitgewist worden uit het boek des levens, laat hen bij de rechtvaardigen niet opgeschreven worden. Ik echter ben ellendig en lijd pijn; laat Uw heil, o God, mij in een veilige vesting zetten.

PSALMEN 69:26-29

Er staat:

Ik zal Gods Naam loven met gezang en Hem met dank zeggend groot maken. Het zal de HEERE aangenamer zijn dan een rund of een jonge stier met hoornen en gespleten hoeven.

PSALMEN 69:30-31

Meer dan in een dierenoffer schept God behagen in een lofoffer. Ik zal Hem loven. Ik zal Hem danken. Ik zal voor Hem zingen. Dit behaagt God meer dan de gewone dierenoffers. Dit was iets wat David blijkbaar beter wist dan wie ook van zijn volk.

Als de zachtmoedigen dit zien, zullen zij zich verblijden; u die God zoekt, uw hart zal leven. Want de HEERE hoort de armen, Hij veracht Zijn gevangenen niet. Laten hemel en aarde Hem loven, de zeeën en al wat daarin krioelt. Want God zal Sion verlossen en de steden van Juda herbouwen; daar zullen zij wonen en het bezitten. Het nageslacht van Zijn dienaren zal het in erfelijk bezit krijgen; wie Zijn Naam liefhebben, zullen daarin wonen.

PSALMEN 69:32-36

Let erop dat David in het eerste deel van de psalm vooral boos lijkt te zijn vanwege wat hem is aangedaan. Toch gaat zijn werkelijke zorg uit naar Sion, dat wil zeggen naar Jeruzalem. Want als hij ten onder gaat, schaadt dat Sion. Daarom wil hij dat degenen die hem kwaad doen, geoordeeld worden.

Wat Jezus betreft: als we die Messiaanse verzen opvatten als woorden die Jezus hier spreekt, dan zien we dat Jezus Sion ook op Zijn hart had. Niet het aardse Jeruzalem, maar het Jeruzalem dat boven is, dat de moeder van ons allen is: de gemeente.

Dit is een ware profetie over de gemeente, die volgt op vervloekingen die tegen Zijn vijanden zijn uitgesproken.

Als we de verzen 22 tot en met 29 zouden beschouwen als de houding van Jezus tegenover de duivel en Zijn geestelijke vijanden, met wie Hij oorlog had gevoerd en die de mensen ertoe hadden aangezet Hem zo te vervolgen, dan zouden we dat hele

gedeelte inderdaad op Christus kunnen betrekken. Hij wenste de vijand immers beslist zo'n vernietiging toe. Maar Hij wenste die niet toe aan de mensen, omdat zij onwetend waren. Hij zei:

En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En ze verdeelden Zijn kleren en wierpen het lot.

LUKAS 23:34

18

Psalm 109: vervloeking van het nageslacht

Nu gaan we verder met Psalm 109. Dit is de laatste van de vervloekingspsalmen die we zullen behandelen, afgezien van de kortere gedeelten. Ook deze is van David. Dit is de psalm waarin de vervloekingen werkelijk tegen de kinderen van zijn vijanden gericht lijken te zijn. Hij vraagt dat zij wezen worden, dat niemand hun goeddoet, enzovoort.

Maar denk aan Jeremia's vervloeking over de man die zijn vader bij zijn geboorte het goede nieuws bracht om hem blij te maken. Het was niet de bedoeling dat dit letterlijk werd opgevat. Het gaat erom smaad en verontwaardiging op te stapelen, om uitdrukking te geven aan de verontwaardiging die hij tegenover de goddelozen voelt en hun verdriet te bezorgen. Niet alleen het verdriet dat voortkomt uit het feit dat zij persoonlijk getroffen worden, maar ook het soort verdriet dat een man voelt wanneer zijn kinderen eveneens lijden.

Ik geloof niet dat David werkelijk zou wensen dat de kinderen leden. Het is wel waar dat in die tijd, wanneer een koning aan de macht kwam, de kinderen van de vorige koning vaak terechtgesteld werden. Vergeet niet dat Saul Davids vijand was. Maar er was ten minste één afstammeling van Saul, een van zijn kleinzonen, Mefiboseth, als ik me goed herinner dat hij zo heette, die een zoon van Jonathan was en wie David geen kwaad toewenste. Hij gaf hem bijzondere voorrechten. Hij was kreupel, en David betoonde hem barmhartigheid. Het is dus duidelijk dat David zijn kwade wensen niet eenvoudigweg uitbreidde tot alle kinderen en nakomelingen van zijn vijanden. Aan sommigen van hen bewees hij goedheid.

Maar de woorden van vers 11:

Laat de schuldeiser beslag leggen op al wat hij heeft, en laten vreemden zijn arbeid plunderen.

PSALMEN 109:11

enzovoort, zijn gewoon nog een manier om het meest negatieve beeld op te stapelen dat hij maar kan geven van de smaad die over een man zou worden uitgestort. Niet alleen hij zou te schande worden gemaakt, maar zijn gezin, zijn hele naam, zou min of meer een smet worden. Dat is wat hier volgens mij wordt bedoeld.

Er staat:

19

Psalm 109 als profetie over Judas

Want de mond van de goddeloze en de mond van bedrog zijn tegen mij geopend, met valse tong hebben zij met mij gesproken. Met hatelijke woorden hebben zij mij omringd, ja, zij hebben mij zonder reden bestreden. Voor mijn liefde klagen zij mij aan, maar ik was steeds in gebed. Zij hebben kwaad over mij gebracht in plaats van goed, en haat in plaats van mijn liefde. Stel een goddeloze over hem aan en moge de satan aan zijn rechterhand staan. Wordt hij geoordeeld, laat hij als schuldige uitgaan en laat zijn gebed tot zonde zijn. Laten zijn dagen weinig zijn en laat een ander zijn ambt nemen. Laten zijn kinderen wezen worden en laat zijn vrouw weduwe worden.

PSALMEN 109:1-8

Omdat vers 8 in Handelingen 1:20 door Petrus werd aangehaald met betrekking tot Judas, zouden we deze hele passage vanaf vers 4, of zelfs al eerder, kunnen zien als een passage over Judas en anderen zoals hij. David sprak over een werkelijk bestaande

persoon in zijn eigen leven, maar zonder het te weten beschreef hij ook Judas Iskariot. Kijk eens hoe de verzen 4 tot en met 8 Judas Iskariot volmaakt beschrijven. Jezus had hem lief, maar Judas maakte zichzelf tot een tegenstander van Jezus. Jezus bad echter alleen maar. Hij sloeg niet om Zich heen. Hij sloeg niet terug. Er staat:

Ze vergolden goed met kwaad en mijn liefde met haat.

Dat is wat Judas Jezus aandeed.

Dan staat er:

Stel een slecht mens boven hem aan en laat Satan aan zijn rechterhand staan, of een tegenstander. We herinneren ons dat satan kwam en Judas binnenging. Er staat:

En als hij terechtstaat, laat hem dan veroordeeld worden en laat zelfs zijn gebed als zonde gelden.

We herinneren ons dat Judas bad en zelfs berouw leek te hebben. Het was eigenlijk geen gebed, maar hij zei:

en zei: Ik heb gezondigd, want ik heb onschuldig bloed verraden!
Maar zij zeiden: Wat gaat ons dat aan? U moet maar zien.

MATTHEÛS 27:4

Toch werd hem niet vergeven, omdat hij niet werkelijk berouwvol was. Hij was eigenlijk te verhard om volledig tot bekering te komen. Hij voelde alleen wroeging, en hij ging weg en hing zichzelf op. En:

Laat hem niet lang meer leven werd letterlijk vervuld. Hij stierf niet op hoge leeftijd. En:

Laten zijn dagen weinig zijn en laat een ander zijn
ambt overnemen.

PSALMEN 109:8

wat Matthias deed. We kunnen deze passage, de verzen 4 tot en met 8, dus in zekere zin als messiaans zien, in die zin dat de spreker de Messias is, Die over Judas Iskariot spreekt.

20

De straf treft naam en nageslacht

Nu we het over hem hebben, komen we op zijn kinderen. Zoals ik al zei, als dit letterlijk kwaad over zijn kinderen afwenst, zou dat niet erg aardig lijken. Maar omdat David de kinderen van zijn vijanden niet werkelijk kwaad toewenste en hen in sommige gevallen zelfs vriendelijk behandelde, moeten we aannemen dat dit meer bedoeld is om ons in beroering te brengen en onze woede aan te wakkeren, met een gevoel van verontwaardiging en een besef van hoe zwaar deze man het verdient gestraft te worden. Zo zwaar zelfs dat de straf moet doorgaan nadat hij gestorven is. De dood is niet krachtig genoeg. Hij is te goed om opgehangen te worden—ophangen is te goed voor hem, bedoel ik. Het idee is dus dat, ook al sterft hij jong, de toorn over hem moet voortduren. Dat wordt waarschijnlijk symbolisch uitgedrukt doordat die toorn zich tot zijn kinderen blijft uitstrekken.

Laten zijn kinderen overal rondzwerven en bedelen en ver van hun verwoeste plaatsen voedsel zoeken.

PSALMEN 109:10

Dat zou niets meer betekenen dan dat hij dood is. Daarom hebben zijn kinderen geen vader en heeft zijn vrouw geen man. Maar dan gaat het verder:

Laat de schuldeiser beslag leggen op al wat hij heeft, en laten vreemden zijn arbeid plunderen. Laat hij niemand hebben die hem goedertierenheid bewijst, laat er niemand zijn die zijn wezen genadig is. Laten zijn nakomelingen uitgeroeid worden, laat hun naam uitgewist worden in de volgende generatie. Laat de ongerechtigheid van zijn vaderen bij de HEERE in gedachtenis blijven, de zonde van zijn moeder niet worden uitgedelgd.

PSALMEN 109:11-14

21

De vloek keert terug op de goddeloze

Het gaat er hier dus vooral om dat de naam van de man van de aarde wordt uitgewist.

Laten ze de HEERE voortdurend voor ogen staan, ja, laat Hij hun nagedachtenis van de aarde uitroeien.

PSALMEN 109:15

Hij vervloekt dus de moeder en de vader, enzovoort, hoewel David uiteraard niet werkelijk iets tegen hen zou hebben gehad, net zomin als Jeremia werkelijk iets had tegen de man die zijn geboorte bekendmaakte. Maar in Jeremia 20, de verzen 15 tot en met 17, sprak hij een vloek over hem uit.

Want hij dacht er niet aan goedertierenheid te bewijzen, maar vervolgde de man die ellendig was en arm en verslagen van hart, om hem te doden. Hij heeft de vloek liefgehad: laat die over hem komen! Hij vond geen vreugde in de zegen: laat die ver van hem blijven!

PSALMEN 109:16-17

Dat is wat deze goddeloze persoon had gedaan en waarom hij al deze straffen waard is: omdat hij er niet aan dacht barmhartigheid te tonen aan de arme en behoeftige man, en zelfs probeerde de gebrokene van hart te doden.

Laat hij zich met de vloek kleden als met zijn mantel, laat die in zijn binnenste doordringen als water, ja, als olie in zijn beenderen.

PSALMEN 109:18

Zegen hem niet. Hij hield er niet van anderen te zegenen; laat hem niet gezegend worden. Hij hield ervan anderen te vervloeken; laat hem vervloekt worden.

Laat de vloek voor hem zijn als het kleed waarin hij zich hult, als een gordel die hij steeds ombindt.

PSALMEN 109:19

Met andere woorden, de man bekleedde zichzelf met vervloeking, in die zin dat hij vloeken uitsprak. Het was allemaal uiterlijk. Maar hij zegt: laat de vloeken bij hem binnengaan. Laat de vloeken niet buiten hem blijven, maar in hem doordringen. Laat de vloeken over hem komen en zijn innerlijk binnendringen, in plaats van hem alleen uiterlijk te treffen.

22

De lijdende rechtvaardige vraagt om hulp

Maar U, HEERE Heere, doe Uw werk aan mij omwille van Uw Naam, want Uw goedertierenheid is groot: red mij. Want ik ben ellendig en arm, mijn hart is in mijn binnenste dodelijk verwond. Ik ga heen als een schaduw die langer wordt, ik word afgeschud als een sprinkhaan.

PSALMEN 109:21-23

Dit was letterlijk waar van Jezus. Zijn hart werd verwond toen de speer erdoorheen ging en er bloed en water uitkwamen. Zijn werkelijke hart werd doorboord.

Mijn knieën zijn verzwakt door het vasten, en mijn vlees is vermagerd: geen vet zit eraan. Toch ben ik hun nog tot smaad; zien zij mij, zij schudden hun hoofd. Help mij, HEERE, mijn God, verlos mij, naar Uw goedertierenheid.

PSALMEN 109:24-26

Dit deden ze bij Jezus aan het kruis. Ze schudden hun hoofd over Hem.

Laten mijn tegenstanders met schande bekleed worden, zich hullen in hun schaamte als in een mantel.

PSALMEN 109:29

Met andere woorden: Heere, kom mij te hulp, zodat de mensen U de eer ervoor moeten geven. In vers 27 zullen ze weten dat U, de Heere, het hebt gedaan.

En laat ze maar vloeken.

Met andere woorden, hij tart hen. Ga je gang en vervloek mij maar, maar God zal mij zegenen. Ook al spreken jullie vervloekingen uit, God zal zegen over mij brengen.

Laat mijn tegenstanders met schaamte worden bedekt en laat ze zich in hun eigen schande hullen als in een mantel. Ik zal de Heer uitbundig prijzen met mijn mond; ja, ik zal Hem prijzen te midden van de menigte. Want Hij zal aan de rechterhand van de arme staan om hem te redden van de mensen die hem ter dood veroordelen.

23

God verdedigt de arme tegen het kwaad

Zo eindigt hij dus opnieuw, zoals altijd, met een triomfantelijke of gelukkige noot. Helemaal aan het eind is hij heel optimistisch, ook al heeft hij vijanden die hem kwaad hebben aangedaan. Maar in zo'n psalm lucht hij zijn hart behoorlijk. Hij stort uit wat volgens hem de rechtvaardige vergelding is die God over hen moet brengen. Daarna is hij opgelucht en in staat God te prijzen, omdat hij de zaak in Gods handen heeft gelegd. Hij haalt niet naar deze mensen uit, maar vertelt God wat er volgens hem met hen zou moeten gebeuren. Nadat hij zijn zaak aan God heeft voorgelegd, legt hij zichzelf vervolgens in Gods handen en laat hij God ervoor zorgen. Hij meent dat het nu zijn taak is de Heere te prijzen.

Let op de tegenstelling in vers 31, waar hij zegt:

Want Hij zal aan de rechterhand van de arme staan.

PSALMEN 109:31

Dat wil zeggen: God staat aan de rechterhand van de arme. Maar in vers 6 staat over de goddeloze man die de arme uitbuit:

Stel een goddeloze over hem aan en laat een tegenstander aan zijn rechterhand staan.

PSALMEN 109:6

Het woord dat hier met „tegenstander” kan worden weergegeven, kan ook als „satan” worden vertaald. Met andere woorden: God zal aan mijn rechterhand staan om mij te verdedigen, maar aan de rechterhand van de goddeloze man zal de duivel staan.

Waar ik God heb, hebben zij de duivel. De duivel is niet meelevend, zelfs niet tegenover zijn volgelingen.

Het is een verwensing, zoals al deze Psalmen dat zijn. Sommige ervan zijn heel, heel krachtig. Maar ik denk dat we moeten begrijpen dat, als de woorden krachtig zijn, ze zijn ingegeven door ernstige vergrijpen. Het zijn geen woorden die buiten verhouding staan tot de misdaad. Ze vragen in feite om precieze gerechtigheid, in overeenstemming met het soort kwaad dat hun is aangedaan.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 2 Samuel 16:10-12
- 2 Samuel 1:9
- Psalmen 35:1-6
- Psalmen 35:7
- Psalmen 35:12-17
- Psalmen 35:18-23
- Psalmen 35:24
- Psalmen 35:25-29
- Psalmen 58:2-4
- Psalmen 58:5
- Psalmen 58:5-6
- Psalmen 58:7
- Psalmen 3:8
- Psalmen 23:1
- Psalmen 58:8
- Psalmen 58:9
- Psalmen 58:10
- Prediker 7:6
- Psalmen 58:11-12
- Psalm 59, opschrift
- Psalmen 59:2-3

- Psalmen 59:4
- Psalmen 59:5
- Psalmen 59:6
- Psalmen 59:7
- Psalmen 59:8
- Psalmen 59:9
- Psalmen 59:10-11
- Psalmen 59:12
- Psalmen 59:13
- Psalmen 59:14
- Psalmen 59:15-16
- Psalmen 59:17-18
- Psalmen 69:22
- Lukas 23:34
- Psalmen 69:9
- Psalmen 69:10
- Johannes 2:17
- Psalmen 69:2-3
- Psalmen 69:4-5
- Psalmen 69:5-6
- Psalmen 69:7
- Psalmen 69:8-10
- 1 Samuel 17:28
- 1 Samuel 17:26
- Psalmen 69:11-13
- Psalmen 69:14
- 2 Korinthe 6:2
- Psalmen 69:15
- Psalmen 69:23
- Psalmen 69:24-26
- Handelingen 1:20
- Psalmen 109:9
- Psalmen 69:26-29
- Psalmen 69:30-31

- Psalmen 69:32-36
- Psalmen 109:11
- Psalmen 109:1-8
- Mattheüs 27:4
- Psalmen 109:8
- Psalmen 109:10
- Psalmen 109:11-14
- Psalmen 109:15
- Psalmen 109:16-17
- Psalmen 109:18
- Psalmen 109:19
- Psalmen 109:21-23
- Psalmen 109:24-26
- Psalmen 109:29
- Psalmen 109:31
- Psalmen 109:6

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.